

FI

FI

FI

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 11.4.2011
KOM(2011) 195 lopullinen

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Eurooppalaisen Progress-mikrorahoitusjärjestelyn täytäntöönpano — 2010

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Eurooppalaisen Progress-mikrorahoitusjärjestelyn täytäntöönpanoa — 2010

SISÄLLYS

1.	Johdanto	4
2.	Eurooppalaisen Progress-mikrorahoitusjärjestelyn keskeiset piirteet.....	5
3.	Progress-mikrorahoitusjärjestelyn mukaiset takaukset	6
3.1.	Progress-mikrorahoitusjärjestelyn takausten osajärjestelmän perustaminen	6
3.2.	Keskeiset piirteet.....	6
3.3.	Edunsaajat	8
4.	Rahoitetut välineet	10
4.1.	Yhteisen sijoitusrahaston perustaminen rahoitettuja välineitä varten.....	10
4.2.	Keskeiset piirteet.....	10
4.3.	Edunsaajat	11
5.	Seuranta ja raportointi	12
6.	Tiedottaminen	13
7.	Välineiden keskinäinen täydentävyys ja koordinointi	13
8.	Näkymät ja päätelmät.....	15

1. JOHDANTO

Mikroyritykset¹ ovat Euroopan unionin talouden kantava voima. Vuosittain perustettavista yli 2 miljoonasta yrityksestä yli 95 prosenttia on mikroyrityksiä. Kolmannes mikro- ja pienyrityksistä on työttömien perustamia.

Yksi yrityksen perustamisen ennakoedellytyksistä on rahoituksen saanti. Taloudellinen kriisi on vähentänyt voimakkaasti pankkien antolainausta, mikä on pahentanut niitä rakenteellisia ongelmia, joita muita heikommassa asemassa olevilla ryhmillä on vastassaan, kun ne yrittävät saada pankkipalveluja.

Yhtenä ratkaisuna on mikrorahoitus² ja varsinkin mikroluotot eli enintään 25 000 euron lainat. Mikroluottojen potentiaalinen lyhyen tähtäimen kysyntä EU:ssa oli ennen kriisiä arviolta yli 700 000 uutta lainaa yhteensä noin 6 296 miljoonan euron arvosta³. Ei-kaupalliset mikrorahoituslaitokset (kansalaisjärjestöt, säätiöt, julkiset elimet, jäsenvaltioiden kehityspankit ja pankkialan ulkopuolella toimivat rahoituslaitokset) tarjoavat EU:ssa suurimman osan mikroluotoista, mutta niillä ei tällä hetkellä ole kapasiteettia eikä resursseja vastata tähän valtavaan kysyntään.

Euroopan parlamentti on tunnustanut ongelman ja pyytää komissiota tehostamaan toimiaan, jotka liittyvät mikroluottojen kehittämiseen kasvun ja työllisyyden tukemiseksi⁴.

Vastauksena kriisiin⁵ komissio antoi 2. heinäkuuta 2009 kaksi lainsäädäntöehdotusta. Toinen niistä koskee eurooppalaisen Progress-mikrorahoitusjärjestelyn perustamista ja toinen Progress-ohjelman varojen käyttämistä järjestelyn rahoittamiseksi. Parlamentti ja neuvosto pääsivät sopimukseen näistä ehdotuksista alkuvuodesta 2010 ja antoivat 8. huhtikuuta 2010 voimaantulleen päätöksen N:o 283/2010/EU⁶ eurooppalaisen työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta koskevan Progress-mikrorahoitusjärjestelyn perustamisesta, jäljempänä 'päätos'.

EU:n talousarviosta 1. tammikuuta 2010 ja 31. joulukuuta 2013 välisenä aikana maksettava rahoitusosuus on 100 miljoonaa euroa⁷. Tästä määrästä 60 miljoonaa euroa tulee Progress-ohjelmasta⁸ ja 40 miljoonaa euroa budjetin liikkumavarasta. Sopimukseen kuuluu, että

¹ Mikroyritysten sekä pienten ja keski suurten yritysten määritelmästä 6. toukokuuta 2003 annetun komission suosituksen 2003/361/EY (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36) liitteessä mikroyritys määritellään 'yritykseksi, jonka palveluksessa on vähemmän kuin kymmenen työntekijää, mukaan luettuna itsenäiset ammatinharjoittajat, ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään kaksi miljoonaa euroa'.

² 'Mikrorahoitus' on laajempi käsite, joka käsittää mikroluotot, mutta myös muita rahoituspalveluja kuten säästöt, mikrovakuutus tai siirrot.

³ Katso komission tiedonanto "Mikroluottojen kehittämistä kasvun ja työllisyyden tukemiseksi koskeva eurooppalainen aloite" (KOM(2007) 708 lopullinen/2, 20.12.2007).

⁴ Euroopan parlamentin 24. marraskuuta 2009 antama päätöslauselma, jossa se esittää komissiolle suosituksia mikroluottojen kehittämistä kasvun ja työllisyyden tukemiseksi koskevasta eurooppalaisesta aloitteesta (2008/2122(INI)).

⁵ Katso tiedonanto "Yhteinen sitoutuminen työllisyyteen" (KOM(2009) 257, 3.6.2009).

⁶ EUVL L 87, 7.4.2010, s. 1.

⁷ Päätöksen 3 artiklan 1 kohta.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1672/2006/EY, tehty 24 päivänä lokakuuta 2006, työllisyyttä ja sosiaalista yhteisvastausta koskevan yhteisön Progress-ohjelman perustamisesta (EUVL L 315, 15.11.2006, s. 1).

budjettivallan käyttäjä voi päättää, että Progress-ohjelmaan maksetaan takaisin enintään 20 miljoonaa euroa vuosina 2011–2013 vuotuisen talousarvioesityksen kautta.

Nyt annettavassa ensimmäisessä vuosikertomuksessa arvioidaan eurooppalaisen mikrorahoitusjärjestelyn (Progress-mikrorahoitusjärjestelyn) täytäntöönpanoa. Päätöksen 8 artiklan mukaisesti kertomus perustuu Euroopan investointirahaston (EIR) toimittamiin täytäntöönpanokertomuksiin. Koska Progress-mikrorahoitusjärjestely on perustettu vasta hiljattain, tässä kertomuksessa keskitytään välineen keskeisiin piirteisiin, tuotteiden suunnitteluun ja täytäntöönpanon ensivaiheisiin. Kolmessa viimeisessä osassa kuvataan komission ja EIR:n viestintätoimia, Progress-mikrorahoitusjärjestelyn täydentävyyttä muihin EU-välineisiin nähden ja jatkokehitysnäkymiä.

2. EUROOPPALAISEN PROGRESS-MIKRORAHOTUSJÄRJESTELYN KESKEISET PIIRTEET

Eurooppalaisella Progress-mikrorahoitusjärjestelyllä on kaksi tavoitetta. Ensinnäkin sillä saatetaan mikrorahoitus helpommin sellaisten henkilöiden saataville, jotka haluavat perustaa tai kehittää mikroyrityksiä (itsenäinen ammatinharjoittaminen mukaan luettuna), sillä, että järjestelyn ansiosta mikroluottojen tarjoajat EU:ssa pystyvät lisäämään luotonantoaan heille. Toiseksi sillä parannetaan mikrorahoituksen saantia vähentämällä mikroluottoja tarjoaville laitoksille koituvaa riskiä. Näin luotontarjoajat voivat saavuttaa ryhmiä, joita ne tavallisesti eivät palvelisi esimerkiksi siksi, että näillä ryhmillä ei ole tarjota riittävästi vakuuksia tai koska koron olisi oltava erittäin korkea vastatakseen todellista riskiä. Progress-mikrorahoitusjärjestelyn kohteena on laaja joukko lopullisia tuensaaajia:

- henkilöt, jotka ovat menettäneet tai ovat vaarassa menettää työpaikkansa, joilla on vaikeuksia päästä tai palata työmarkkinoille tai jotka ovat vaarassa syrjäytyä sosiaalisesti, sekä haavoittuviin ryhmiin kuuluvat henkilöt, joilla on muita heikommät edellytykset saada luottoa tavanomaisilta luottomarkkinoilta;
- erityisesti sosiaalitalouden mikroyritykset, jotka työllistävät edellisessä kohdassa mainittuihin luokkiin kuuluvia henkilöitä⁹.

Näin laajan lopullisten tuensaaajien joukon saavuttamiseksi mikroluottojen tarjoajien käyttöön olisi asetettava erilaisia rahoitusvälineitä. Päätöksessä¹⁰ mainitaan neljä välinetyyppiä: takaukset, riskinjakovälineet, oman pääoman ehtoiset välineet ja velkasitoumukset. Ne asetetaan käyttöön kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla jäsenvaltioihin sijoittautuneille julkisille ja yksityisille yhteisöille, jotka tarjoavat yhtä lopputuotetta – mikroluottoja – jäsenvaltioissa toimiville henkilöille ja mikroyrityksille.

Näiden välineiden kehittämiseksi on perustettu kaksi erillistä rakennetta:

- takaukset;
- strukturoitu sijoitusrahasto, joka on muodoltaan Luxemburgin lainsäädännön mukainen *fonds commun de placement-fonds d'investissement spécialisé* (FCP-FIS) ja joka tarjoaa rahoitettuja välineitä (velkasitoumuksia, oman pääoman ehtoisia välineitä ja riskinjakovälineitä).

⁹ Päätöksen 2 artikla.

¹⁰ Päätöksen 4 artikla.

Komissio arvioi, että EU:n 100 miljoonan euron rahoitusosuudella saadaan kahdeksan vuoden aikana käyttöön yli 500 miljoonan euron arvosta mikroluottoja seuraavien vipuvaikutusten ansiosta:

- **Muilta sijoittajilta tuleva lisärahoitus.** EU:n sijoitusten odotetaan houkuttelevan rahoitusta kolmansilta osapuolilta. Euroopan investointipankki (EIP) on jo sitoutunut sijoittamaan saman verran kuin EU ja asettamaan 100 miljoonaa euroa saataville rahoitettujen välineiden osajärjestelmään. Muilta sijoittajilta odotetaan saatavan 47 miljoonaa euroa lisää.
- **Varojen uudelleenkäytettävyys.** Varat voidaan käyttää useammin kuin kerran Progress-mikrorahoitusjärjestelyn voimassaoloaikana. Päätöksessä säädetään, että viimeiset (uudelleen)sijoitukset on tehtävä vuonna 2016.
- **Tuotteiden tuottama vipuvaikutus.** Arvioidaan, että jokainen takaukseen sidottu euro voisi tuottaa vähintään kuuden euron arvosta mikroluottoja, kun taas rahoitettujen välineiden vipuvaikutuksen odotetaan olevan yhdestä kolmeen euroon.

Osassa 3 kuvataan takausten ja osassa 4 rahoitettujen välineiden osajärjestelmä, niiden keskeiset piirteet ja niistä hyötyvät tahot.

3. PROGRESS-MIKRORAHOTUSJÄRJESTELYN MUKAISET TAKAUKSET

3.1. Progress-mikrorahoitusjärjestelyn takausten osajärjestelmän perustaminen

Takausten osajärjestelmä käynnistettiin 1. heinäkuuta 2010 komission ja Euroopan investointirahaston välisellä varainhoito- ja hallintosopimuksella (Fiduciary and Management Agreement, FMA). Progress-mikrorahoitusjärjestelyssä käytettävissä olevista yhteensä 100 miljoonasta eurosta 25 miljoonaa euroa osoitetaan takausten osajärjestelmään.

3.2. Keskeiset piirteet

Takausten osajärjestelmä pohjautuu pääasiassa kilpailukyvn ja innovoinnin puiteohjelmaan¹¹ kuuluvaa 'pk-yritysten takaukset' -osajärjestelmään (SMEG¹²).

Alla olevassa kaaviossa kuvataan, miten takausjärjestelmä toimii. Rahoituksen välittäjät voivat hakea takausta vastaamalla EIR:n verkkosivuilla¹³ julkaistavaan avoimeen kiinnostuksenilmaisupyyntöön. EIR arvioi hakemukset ja EIR:n hallituksen ja komission hyväksynnän jälkeen neuvottelee ja allekirjoittaa sopimukset rahoituksen välittäjien kanssa.

EIR myöntää mikroluottojen tarjoajille suoria takauksia näiden mikroluottosalkkujen kattamiseksi tai vastatakauksia niiden laitosten takaamiseksi, jotka puolestaan myöntävät takauksia mikrorahoituslaitosten mikroluottosalkkujen kattamiseksi. Kummassakin tapauksessa takauksen enimmäismäärä on 75 prosenttia taattavasta mikroluotosta tai takaussalkusta, ja rahoituksen välittäjä on itse vastuussa vähintään 20 prosentista. EIR:n

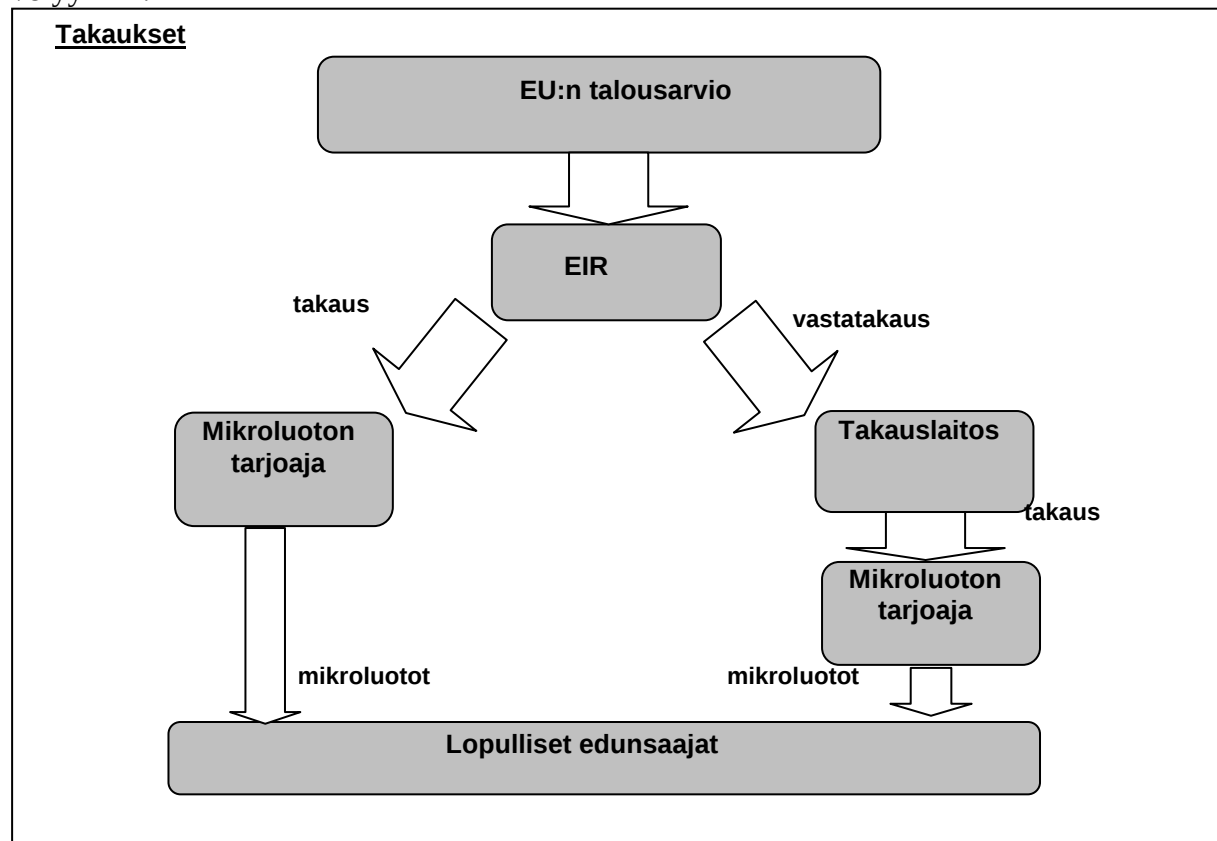
¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1639/2006/EY, tehty 24 päivänä lokakuuta 2006, kilpailukyvn ja innovoinnin puiteohjelman (2007–2013) perustamisesta (EUVL L 310, 9.11.2006, s. 15).

¹² SME Guarantee Facility.

¹³ http://www.eif.org/what_we_do/microfinance/microcredit_guarantees/index.htm.

myöntämä takaus kattaa suuririskisimmän osan (*first loss*), mutta kullekin takaussalkulle on myös sovittu katto, joka perustuu salkun odotettuihin kumulatiivisiin tappioihin. Eurooppalaisen Progress-mikrorahoitusjärjestelyn enimmäisvastuu on vahvistettu 20 prosentiksi kustakin taatusta salkusta.

Takausten enimmäiskesto on kolme vuotta. Takaukset ovat periaatteessa maksuttomia, mutta rahoituksen välittäjien on maksettava sitoumusmaksu, jos ne eivät pääse 90 prosenttiin salkun sovitusta volyymistä eli jos ne myöntävät mikroluottoja alle 90 prosenttia sovitusta määrästä. Tämä antaa tarvittavan kannustimen lähestyä lopullisia edunsaajia ja päästä salkun sovitettuun volyymiin.

Täydentävyys

EIR:n kanssa tehdyssä sopimuksessa määrätään, että Progress-mikrorahoitusjärjestelystä tulevat varat eivät voi korvata vastaavia takauksia, jotka rahoituksen välittäjät saavat EU:n, kansallisista tai alueellisista nykyisistä rahoitusvälineistä. Sovelletut kriteerit ovat vaikutus maantieteelliseen kattavuuteen tai vaikutus rahoituksen kokonaismäärään, joka on annettu lopullisille edunsaajille tai kullekin edunsaajaryhmälle, eritoten riskiryhmille.

Maantieteellinen tasapaino

EIR pyrkii edistämään maantieteellisen tasapainon saavuttamista Progress-mikrorahoitusjärjestelyssä. Sopimuksessa edellytetään, että EIR antaa takauksia rahoituksen

välittäjille vähintään 12 jäsenvaltiossa vuoden 2016 loppuun asti ja että se noudattaa takausten maakohtaista keskittämisrajoitusta¹⁴.

3.3. Edunsaajat

Tukikelpoisia ovat ainoastaan sellaisten laitosten hakemukset, jotka palvelevat päätöksen piiriin kuuluvia lopullisia edunsaajia. Hakijoiden on myönnettävä

- joko takauksia mikroluottosalkuille;
- tai päätöksessä määriteltyjä mikroluottoja.

Kummassakin tapauksessa tavoitteena on oltava mikroyritysten perustaminen ja/tai kehittäminen. Lopullisille edunsaajille myönnettyillä mikroluotoilla on rahoitettava investointeja ja käyttöpääomaa, mm. lupien hankkimista, ja muita mikroyritysten perustamiskustannuksia.

Rahoituksen välittäjät osoittivat paljon mielenkiintoa kiinnostuksenilmaisupyyntöä kohtaan, vaikkei osa niistä lopulta jättänytkaan hakemusta. Useimmat olivat hyvin pieniä, paikallisesti toimivia mikroluottolaitoksia, jotka eivät täyttäneet toteutettavaa rahoitusvolyyymiä koskevia vähimmäisvaatimuksia (vähintään 100 mikroluottoa vuodessa Progress-mikrorahoitusjärjestelyyn kuuluvissa salkuissa). Tällä volyyymivaatimuksella pienennetään välittäjille koituvaa riskiä salkkuja monipuolistamalla ja varmistetaan suuremman edunsaajajoukon saavuttaminen, mutta se ei sulje ulkopuolelle pieniä mikroluottojen tarjoajia. Esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa kahdeksan pientä mikrorahoituslaitosta on yhdistänyt resurssinsa ja perustanut yhteisen rahaston päästäkseen hyötymään rahoitusjärjestelystä (tässä tapauksessa rahoitetuista välineistä).

Progress-mikrorahoitusjärjestelyn takausten osajärjestelmässä oli vuoden 2010 lopussa tehty kaksi sopimusta, joista ensimmäinen belgialaisen mikroluottojen tarjoajan *microStartin*¹⁵ kanssa ja toinen hollantilaisen *Qredits*-säätiön¹⁶ kanssa.

MicroStart

MicroStart on uusi belgialainen voittoa tavoittelematon mikrorahoituslaitos, jonka ovat yhteistyössä perustaneet BNP Paribas Fortis -pankki ja Euroopan suurimpiin kuuluva ranskalainen mikroluottojen tarjoaja ADIE¹⁷. Progress-mikrorahoitusjärjestely antaa *microStartille* enintään 111 375 euron takauksen 2,7 miljoonan euron mikroluottosalkulle. Takaososuus on 75 prosenttia ja takausvastuun rajausta 5,5 prosenttia.

MicroStart myöntää mikrolainoja mikroyrittäjille, joilla ei ole pääsyä tavanomaisille pankkien lainamarkkinoille, eritoten työttömien, sosiaaliavustusten saajien ja maahanmuuttajien keskuudessa, ja tukee heitä yrityksen perustamisessa ja kehittämisessä. *MicroStart* aikoo

¹⁴ Niin kauan kun talousarviositoumusten yhteismäärä tai sitoumuksia varten käytettävissä olevat muut varat ovat enintään 25 miljoonaa euroa, keskittämisrajoitus on 4 miljoonaa euroa jäsenvaltiota kohti. Jos sitoumukset ovat yli 25 miljoonaa euroa, rajoitus on 6 miljoonaa euroa tai 16 prosenttia talousarviositoumusten yhteismäärästä tai sitoumuksia varten käytettävissä olevista muista varoista (sovelletaan alhaisempaa näistä kahdesta määrästä).

¹⁵ Sopimus allekirjoitettiin 15. joulukuuta 2010.

¹⁶ Sopimus allekirjoitettiin 16. joulukuuta 2010.

¹⁷ Association pour le droit à l'initiative économique.

keskittää ensimmäiset toimensa useille Brysselin köyhille alueille, kuten Saint-Gilles/Sint-Gillis¹⁸, Saint-Josse-ten-Noode/Sint-Joost-ten-Node ja Schaerbeek/Schaarbeek, joilla työttömyysprosentti on 27–32. Suunnitelmissa on toiminnan laajentaminen Valloniaan ja Flanderiin vuoden 2012 loppuun mennessä.

Progress-mikrorahoitusjärjestelyn takaus mahdollisti sen, että BNP Paribas Fortis pystyi osallistumaan tämän uuden mikroluotontarjoajan perustamiseen. Takauksella oli siis suora vaikutus kohderyhmälle tarjottavaan kokonaisrahoitukseen. Verrattuna Belgian nykyisiin mikrorahoituslaitoksiin, jotka kattavat lähinnä markkinoiden ylemmät tasot¹⁹, *microStartin* tavoitteena on keskittyä alemmille tasoille, joilla keskimääräinen laina on 2 000–3 000 euroa. *MicroStart* laajentaa näin ollen mikrorahoituksen saatavuutta Belgiassa, jossa on tähän asti keskitytty suurempiin hankkeisiin.

Qredits

Qredits on vuonna 2009 toimintansa aloittanut yksityinen voittoa tavoittelematon säätiö. Sen perustajiin kuuluu sekä julkisia että yksityisiä laitoksia, mm. Alankomaiden työ- ja sosiaaliministeriö, Fund for Employment and Living sekä pankit ABN AMRO, Fortis Bank Nederland, ING Nederland ja Rabobank Nederland. Se saa Progress-mikrorahoitusjärjestelystä 1 300 500 euron takauksen 20,4 miljoonan euron mikroluottosalkulle. Takaussuus on 75 prosenttia ja takausvastuun rajausta 8,5 prosenttia.

Qredits tarjoaa rahoituksen lisäksi mentorointia toimintansa jo aloittaneille yrittäjille ja uusille yrityksille, joilla on toteuttamiskelpoinen liiketoimintasuunnitelma muttei mahdollisuuksia saada kaupallista rahoitusta. Lisäksi se myöntää mikroluottoja toimintaansa aloittaville edunsaajille ja asiakkaille, jotka tulevat riskiryhmistä tai heikossa asemassa olevista ryhmistä, kuten työttömät, sosiaaliavustusten saajat, nuoret, iäkkäät, luottohäiriöiset²⁰ ja yksineläjät.

Ennen kuin *Qredits* sai Progress-mikrorahoitusjärjestelyn takauksen, mikroluotot uusille yrityksille muodostivat vain 34 prosenttia sen salkusta, koska tällaiseen toimintaan liittyy suhteellisen suuri riski. Takauksen ansiosta *Qredits* voi laajentaa antolainaustaan toimintaansa aloittaville yrittäjille (eli yrittäjille, jotka ovat harjoittaneet liiketoimintaa enintään kolme vuotta) ja heikossa asemassa oleville ryhmille, joihin liittyy suurempi riski. Takauksen turvin *Qredits* voi myös höllentää vakuuksia koskevia vaatimuksiaan tietyille mikrolainanottajille, jotka eivät muuten saisi Alankomaissa rahoitusta.

Tuleva toiminta

EIR saa jatkuvasti uusia hakemuksia, joiden odotetaan johtavan uusiin toimiin vuonna 2011.

¹⁸ Saint-Gilles/Sint-Gillisin konttori palvelee myös osia Anderlechtin ja Brysselin naapurialueista.

¹⁹ Belgian suurin tarjoaja alalla on *Fonds de Participation*, joka myöntää keskimäärin 15 000 euron mikroluottoja (2007).

²⁰ *Qredits* ottaa huomioon luottotietolaitosten antamat tiedot arvioidessaan hakijoiden ylivelkaantuneisuutta.

4. RAHOITETUT VÄLINEET

4.1. Yhteisen sijoitusrahaston perustaminen rahoitettuja välineitä varten

Komission, EIP:n ja EIR:n väliset neuvottelut sijoitusrahaston (*fonds commun de placement-fonds d'investissement spécialisé* (FCP-FIS)) perustamisesta saatiin päätökseen lokakuun 2010 lopulla. Luxemburgissa sijaitseva sääntelyviranomainen²¹ antoi lopullisen hyväksyntänsä FCP-rahaston perustamiseksi 22. marraskuuta 2010, jolloin rahoitettujen välineiden osajärjestelmä aloitti toimintansa. Progress-mikrorahoitusjärjestelyssä vuoteen 2013 asti käytettävissä olevista yhteensä 100 miljoonasta eurosta 75 miljoonaa euroa osoitetaan rahoitettujen välineiden osajärjestelmään. EIP myöntää 100 miljoonaa euroa, ja ulkopuolisten sijoittajien odotetaan liittyvän myöhemmässä vaiheessa mukaan yhteensä jopa 50 miljoonan euron sijoituksella. Päätöksen antamisen jälkeen komission on lisännyt vielä 3 miljoonaa euroa²².

4.2. Keskeiset piirteet

Mahdollisimman laajan lopullisten tuensaajien joukon saavuttamiseksi FCP-rahastosta tarjotaan erilaisia tuotteita. Potentiaaliset rahoituksen välittäjät voivat hakea neljää rahoitusinstrumenttia:

- **paremmassa etuoikeusasemassa olevat lainat**²³
- **huonommassa etuoikeusasemassa olevat lainat** (paremmassa etuoikeusasemassa oleviin velkoihin nähden toissijainen rahoitus);
- **riskinjakolainat** (paremmassa etuoikeusasemassa olevat lainat yhdistettynä riskin hajauttamiseen mikroluottosalkussa);
- **pääomasijoitukset** (suorat tai epäsuorat pääomasijoitukset, jotka tehdään sijoituksina kanta- tai etuoikeutettuihin osakkeisiin).

Potentiaalisia rahoituksen välittäjiä kehoitetaan toimittamaan rahoitettuja välineitä koskevat hakemuksena suoraan EIR:lle. EIR suorittaa ehdotusten esivalinnan ja yritystarkastuksen. EIR:n hallituksen hyväksynnän jälkeen EIR ja rahoituksen välittäjä neuvottelevat ja tekevät sopimuksen.

Alla olevassa kaaviossa kuvataan, miten mikrorahoitusjärjestelyn rahoitettujen välineiden osajärjestelmä toimii. FCP-rahasto perustettiin sateenvarjorahastoksi, EU:n mikrorahoitusfoorumiksi (*EU Microfinance Platform*). Tällä hetkellä sen ainoa alarahasto on eurooppalainen Progress-mikrorahoitusrahasto, jonka perustajasijoittajat ovat komissio ja EIP ja jota hallinnoi EIR. Komission hallussa ovat huonommassa etuoikeusasemassa olevat osuudet, jotka ovat toissijaisia paremmassa etuoikeusasemassa oleviin osuuksiin nähden. Tämä merkitsee sitä, että komissio kärsii alarahaston varoihin kohdistuvat ensisijaiset nettotappiot, kun taas EIP on paremmassa etuoikeusasemassa olevien osuuksien haltijana suojattu huonommassa etuoikeusasemassa oleviin osuuksiin kohdistuvilta tappioilta.

²¹ Commission de surveillance du Secteur Financier (Rahoitusalan valvontaviranomainen)

²² Nämä 3 miljoonaa euroa tulevat Euroopan parlamentin valmistelutoimesta. Katso kohta 7.

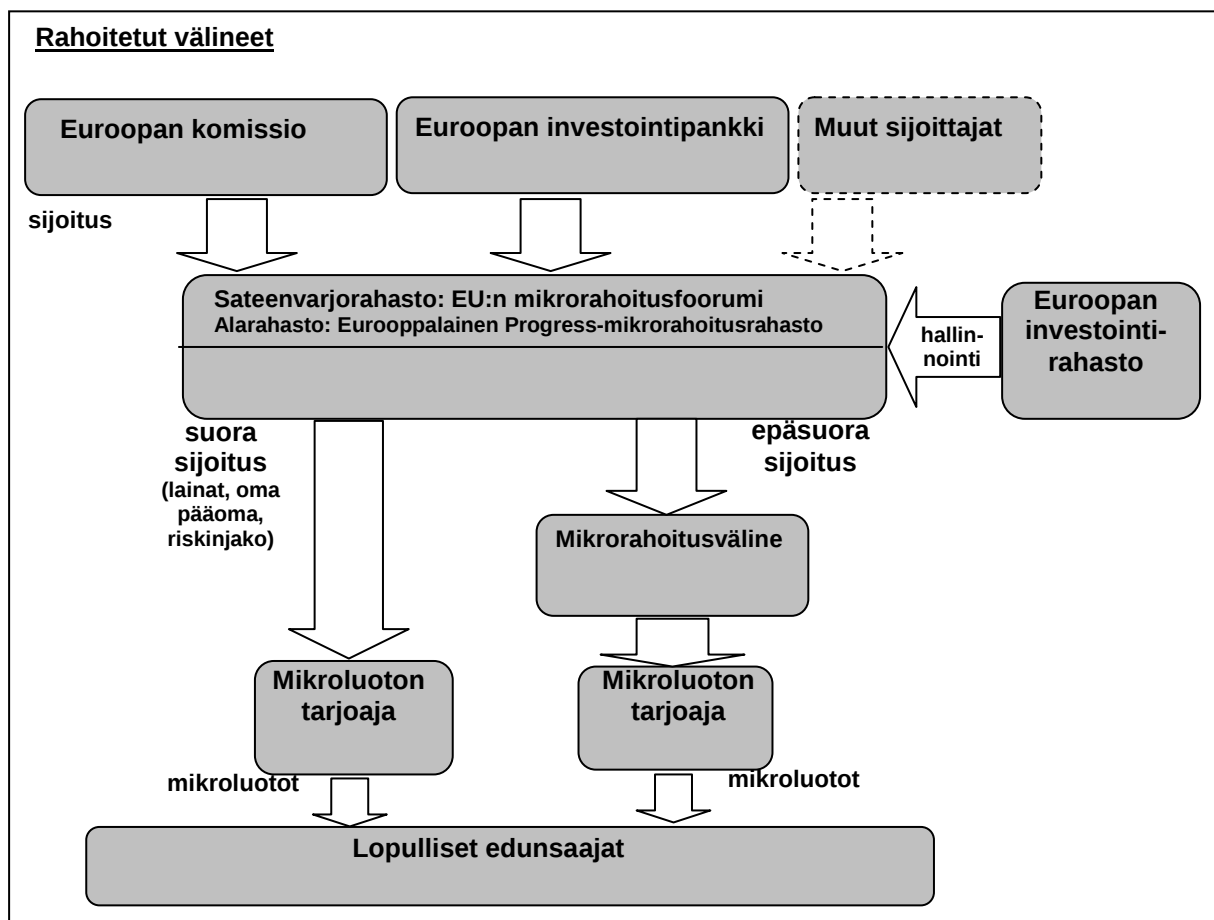
²³ Jos velallinen tekee konkurssin, paremmassa etuoikeusasemassa olevat lainat on maksettava takaisin ennen muille velkojille suoritettavia maksuja.

Täydentävyys

EIR:ää hallinnointiyhtiönä sitovassa sopimuksessa (hallinnointisäännöissä) todetaan, että lopullisten tuensaajien kanssa tehtyjen toimintasopimusten on johdettava mikrorahoituksen saantimahdollisuuksien ja saatavuuden lisääntymiseen eivätkä ne voi korvata vastaavia sopimuksia, jotka rahoituksen välittäjät ovat tehneet voimassa olevien EU:n, kansallisten tai alueellisten välineiden mukaisesti.

Maantieteellinen tasapaino

Koska tavoitteena on maantieteellinen tasapaino EU:ssa, rahoituksen välittäjien osuus yhdessä jäsenvaltiossa saa olla enintään 10 prosenttia sijoittajien kohdesitoumusten kokonaismäärästä.

4.3. Edunsaajat

Kuten takaustenkin tapauksessa, tukikelpoisia ovat ainoastaan sellaiset mikroluotontarjoajat, joiden toiminta on eurooppalaisen Progress-mikrorahoitusjärjestelyn tavoitteiden mukaista²⁴.

Koska rahoitettujen välineiden osajärjestelmä alkoi toimia vasta vuoden lopussa, tähän mennessä on tehty vasta yksi sopimus, bulgarialaisen mikrorahoituslaitoksen *Mikrofondin*²⁵ kanssa.

²⁴ Päätöksen 2 artikla.

²⁵ Sopimus allekirjoitettiin 18. helmikuuta 2011.

Mikrofond on pankkialan ulkopuolinen laitos, joka aloitti toimintansa vuonna 1999. Sen perustamista tuki Soros Economic Development Foundation (SEDF) ja rahoittivat United Bulgarian Bank ja Raiffeisenbank. Sen oikeudellinen asema on vuodesta 2003 ollut rajavastuuyhtiö, ja sillä on useita pankkeja luotonantajinaan²⁶ ja SEDF-säätiö sijoittajanaan.

Mikrofondin lainat ovat suhteellisen pieniä, keskimäärin 3 000 euroa, ja sen kohteena ovatkin lähinnä mikroyrittäjät ja mikroyritykset, jotka eivät yleensä saa rahoitusta muista lähteistä²⁷. Muut mikroluotontarjoajat keskittyvät Sofian ympäristön kaupunkialueeseen, mutta *Mikrofondilla* on toimipisteitä kaikkialla Bulgariassa. Siksi se voi kattaa myös maaseutualueet, joilla pankeilla on vain vähän toimintaa, ja täyttää luottojen tarjonnassa olevat aukot. Sen asiakaskuntaan kuuluu huomattavan paljon Bulgarian romaniyhteisön jäseniä.

Mikrofond sai Progress-mikrorahoitusjärjestelyn rahoitettujen välineiden osajärjestelmästä paremmassa etuoikeusasemassa olevan 3 miljoonan euron lainan, jonka avulla se pystyy laajentamaan mikrolainaustoimintaansa varsinkin maaseutualueilla ja keskittymään etenkin romaniyhteisöön, jossa sosiaalisen syrjäytymisen, köyhyyden ja työttömyyden riski on erityisen suuri.

Tuleva toiminta

Useiden lisätoimien valmistelut ovat edenneet jo pitkälle. EIR:n hallitus hyväksyi 13. joulukuuta 2010 epäsuoran pääomasijoituksen Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevaan rahastoon. Tammikuussa 2011 EIR:n hallitus hyväksyi romanialaisen mikrorahoituslaitoksen hakemuksen, joka koski paremmassa etuoikeusasemassa olevaa lainaa. Yhtään hakemusta ei ole tähän mennessä hylätty. Neljä muuta mikroluotontarjoajaa on vahvistanut kiinnostuksensa rahoitettuihin välineisiin, ja EIR odottaa kiinnostuksenilmaisua kahdeksalta potentiaaliselta välittäjältä vuoden 2011 aikana.

FCP-rahaston toimien ennusteen mukaan EU-rahoituksen käyttö on maantieteellisesti tasapainotettu: on odotettavissa, että 48 prosenttia toimista toteutetaan läntisen Euroopan rahoituksen välittäjien kanssa ja 52 prosenttia keskisen ja itäisen Euroopan rahoituksen välittäjien kanssa.

5. SEURANTA JA RAPORTOINTI

Jotta voidaan varmistaa Progress-mikrorahoitusjärjestelyn tavoitteen saavuttaminen eli mikrorahoituksen saannin ja saatavuuden helpottaminen ihmisille, jotka eivät voi hyödyntää tavanomaisia pankkipalveluja, on äärettömän tärkeää, että komissio analysoi rahaston käyttöastetta ja sitä, millainen sosiaalinen ja taloudellinen vaikutus järjestelyllä on etenkin yrittäjyyden edistämiseen heikossa asemassa olevissa ryhmissä.

Tätä varten EIR:n on toimitettava puolivuositain kertomus rahoituksen välittäjien saamien ja hylkäämien mikroluottihakemusten lukumäärästä, lopullisten edunsaajien kanssa tehtyjen sopimusten lukumäärästä, rahoituksen maantieteellisestä ja alakohtaisesta jakautumisesta sekä

²⁶ Deutsche Bank, Dexia Microcredit Fund, Oikocredit, Coop-Est ja Alphabank.

²⁷ Bulgarian suurin mikrorahoituksen tarjoaja on ProCredit Bank, jonka osuus mikroluottomarkkinoista on 78,59 prosenttia. Se keskittyy enemmän pk-yrityksiin kuin mikroyrityksiin ja mikroyrittäjiin.

edunsaajien kokonaislukumäärästä ja tyypeistä. EIR puolestaan vaatii nämä tiedot määräjain rahoituksen välittäjiltä.

EIR:n on toimitettava vuosittain kertomus Progress-mikrorahoitusjärjestelyn sosiaalisista vaikutuksista. Tätä varten rahoituksen välittäjät osallistuvat tietojen keräämiseen lopullisten edunsaajien sosiaalisesta profiilista, johon sisältyvät erityisesti työllisyystilanne hakemusajankohtana, koulutustaso, sukupuoli, ikä, ja mahdollinen kuuluminen johonkin erityisryhmään (esimerkiksi vammaisiin tai vähemmistöön). Tiedot työntekijöiden määrästä kerätään mikroluoton alkamis- ja päättymispäivänä, jotta voidaan arvioida Progress-mikrorahoitusjärjestelyn vaikutus työpaikkojen syntymiseen ja seurata tukea saaneiden mikroyritysten kestävyyttä.

6. TIEDOTTAMINEN

Eurooppalaisen Progress-mikrorahoitusjärjestelyn perustaminen on herättänyt suurta kiinnostusta sekä rahoituksen välittäjien että oman yrityksen perustamista tai kehittämistä suunnittelevien yksityishenkilöiden keskuudessa. Komissio ja EIR pyrkivät yhteisvoimin antamaan selkeitä tietoja mikrorahoitusjärjestelyn toiminnasta. EIR:n tiedotuskanavia ovat sen oma verkkosivusto ja suorat kontaktit rahoituksen välittäjiin. Komissio puolestaan kohdistaa tiedotuksensa päätöksentekijöille, Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) hallinnoiville elimille ja suurelle yleisölle. Brysselissä järjestettiin 9. ja 10. marraskuuta 2010 Euroopan mikrorahoitusta käsittelevä suuri sidosryhmien konferenssi²⁸, jossa hahmoteltiin konkreettisemmin tiiviimpää yhteistyötä ja koordinoitua, johon komission kaikki mikrorahoituksen kanssa tekemisissä olevat yksiköt ovat vahvasti sitoutuneet. Tavoitteena on, että eri välineet täydentävät toisiaan. Kaikki asianomaiset komission yksiköt ja EIP-ryhmä antoivat panoksensa tapahtumaan, jonka myötä Progress-mikrorahoitusjärjestely käynnistettiin.

7. VÄLINEIDEN KESKINÄINEN TÄYDENTÄVYYS JA KOORDINOINTI

Eurooppalaisen Progress-mikrorahoitusjärjestelyn perustaminen on johtanut siihen, että Euroopan unionin myöntämää rahoitusta ja takauksia mikrorahoituksen tukemiseksi EU:ssa vakiinnutetaan ja virtaviivaistetaan.

Kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelma vuosiksi 2007–2013 (CIP), jota samoin hallinnoi EIR, on jo vakiintunut takauksia myöntävä väline. CIP-mikroluottotakauksen puitteissa EIR myöntää lainatakauksia mikroluotto-organisaatioille (rahoituksen välittäjille), jotka myöntävät enintään 25 000 euron lainoja mikroyrityksille. Progress-mikrorahoitusjärjestelyllä on syyskuusta 2010 lähtien ollut etuoikeus mikroluottosopimuksiin. Tämä merkitsee siis sitä, että näitä sopimuksia voidaan tehdä CIP-ohjelman puitteissa vain silloin, kun toimet eivät ole mahdollisia Progress-mikrorahoitusjärjestelyssä esimerkiksi siksi, että talousarviossa ei ole varoja, rahoituksen välittäjä toimii EU:n ulkopuolisessa valtiossa eikä siksi ole Progress-mikrorahoitusjärjestelyssä tukikelpoinen, määrä ylittää jäsenvaltiokohtaisen keskittämisrajoituksen tai rahoituksen välittäjän salkku on lähinnä kaupallisesti keskittynyt.

²⁸

Konferenssin verkkosivusto ja linkit puheenvuoroihin:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&langId=en&eventsId=300&furtherEvents=yes>.

Myös JEREMIE-aloitteeseen²⁹ kuuluvat toimet täydentävät Progress-mikrorahoitusjärjestelyn toimia. JEREMIE-aloite kuuluu rakennerahastojen piiriin, ja sitä hallinnoidaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Sen avulla pyritään parantamaan rahoituksen saantia pk-yritysten laajentamista ja innovaatiotoimintaan kohdistuvia sijoituksia varten sekä rahoittamaan uusien yritysten, myös mikroyritysten, perustamista.

Pankkialan ulkopuolisten mikroluotontarjoajien toimintaedellytysten tukeminen ei sellaisenaan ole Progress-mikrorahoitusjärjestelyn tavoite, vaan JASMINE-aloitteen³⁰, jonka komissio ja EIP-ryhmä perustivat kolmivuotiseksi kokeiluhankkeeksi (2009–2011) teknisen avun ja rahoituksen tarjoamiseksi pankkialan ulkopuolella toimiville EU:hun sijoittautuneille mikroluottojen tarjoajille. Komissio on tukenut JASMINE-aloitteen teknisen avun osiota varoilla (7 miljoonalla eurolla), jotka Euroopan parlamentti on asettanut komission käyttöön Euroopan parlamentin esittämästä valmistelutoimesta. Näillä varoilla tuetaan mikrorahoituslaitosten kehittämistä EU:ssa, ja komissio käyttää niitä siemenrahoituksen antamiseen pankkialan ulkopuolella toimiville mikroluottojen tarjoajille. Progress-mikrorahoitusjärjestelyn takausten osajärjestelmästä saadun kahden ensimmäisen takauksen lisäksi *microStart* voi saada 750 000 euroa pääomasijoituksia ja *Qredits* voi saada 750 000 euroa lainaa toimintaedellytysten kehittämiseen Euroopan parlamentin valmistelutoimen puitteissa. Euroopan parlamentin valmistelutoimen käyttämättömät varat (3 miljoonaa euroa) osoitettiin tehokkuussyistä Progress-mikrorahoitusjärjestelyn rahoitettujen välineiden osioon.

Lisäksi Progress-mikrorahoitusjärjestely täydentää Euroopan sosiaalirahastoa, jossa yrittäjyyden tukeminen on vuodet 2007–2013 kattavan ohjelmakauden painopistealueiden joukossa. Laajalti tunnustetaan, että yritysten perustamisen onnistumisprosenttia voidaan nostaa kattavalla ja laadukkaalla yritysten perustamisen ja liiketoiminnan tuella, joka on sovitettu heikossa asemassa olevien ryhmien tarpeisiin. Seitsemäntoista jäsenvaltiota on tehnyt tästä painopistealueen toimenpideohjelmiaan.

Komissio käyttää edelleen ESR:n teknistä apua auttaakseen jäsenvaltioiden kansallisia ja alueellisia viranomaisia parantamaan yritystoiminnan vahvistamista tai yrityksen perustamista suunnitteleville henkilöille suunnattujen tukijärjestelmien laatua. Apu käsittää hyvien käytänteiden tehokkaamman siirtämisen kohderyhmille ja monialaisen/monitasoisen hallinnon parantamisen.

Mikrolainoja ottaville yksityishenkilöille voidaan lisäksi myöntää korkotukea yhtenä ESR-asetuksessa³¹ tarjottuna vaihtoehtona. ESR-tukia jäsenvaltioissa hallinnoivat viranomaiset voivat kehittää mikroyrittäjille suunnattuja erityistoimia, joilla katetaan lainojen korko kokonaan tai osittain, mikä vähentäisi mikroyrittäjien taloudellista taakkaa ja täydentäisi näin Progress-mikrorahoitusjärjestelyä. Yksikään jäsenvaltio ei ole kuitenkaan vielä ilmoittanut aikovansa käyttää tätä mahdollisuutta Progress-mikrorahoitusjärjestelyn yhteydessä.

²⁹ Euroopan yhteiset resurssit mikro- ja pk-yritysten tukemiseksi (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises).

³⁰ http://www.eif.europa.eu/what_we_do/jeremie/index.htm.
³¹ Yhteinen toimi mikrorahoituslaitosten tukemiseksi Euroopassa:
http://www.eif.europa.eu/what_we_do/microfinance/JASMINE/index.htm.

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1081/2006, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1784/1999 kumoamisesta, EUVL L 210, 31.7.2006, s. 12.

8. NÄKYMÄT JA PÄÄTELMÄT

Tehtyjen sopimusten ja suunniteltujen toimien perusteella näyttää siltä, että tarjolla olevat välineet kiinnostavat monenlaisia rahoituksen välittäjiä.

Noin kolmannes valmistella olevista toimista toteutettaneen pankkien kanssa ja kaksi kolmannesta pankkisektorin ulkopuolisten tahojen kanssa. Rahoitettujen välineiden osalta 53 prosenttia sopimuksista (volyyminä mitattuna) tehdään todennäköisesti pienten pankkien kanssa ja 47 prosenttia muiden mikrorahoituslaitosten kanssa. Ensimmäiset toimet ja kohteena olevat rahoituksen välittäjien tyypit ovat siis hyvin tasapainossa, mikä auttaa saavuttamaan laajan joukon Progress-mikrorahoitusjärjestelyn kohteena olevista mikrolainanottajista.

Suunniteltujen toimien perusteella näyttää siltä, että rahoitettuja välineitä kohtaan on toistaiseksi osoitettu suurempaa mielenkiintoa kuin takauksia kohtaan. EU:n resurssit on siis jaettu oikealla tavalla Progress-mikrorahoitusjärjestelyn kahden osajärjestelmän kesken (75 prosenttia ja 25 prosenttia). FCP-rahastosta tarjottujen tuotteiden valikoimassa kysytyimpiä ovat odotetusti olleet paremmassa etuoikeusasemassa olevat lainat (63 prosenttia). Kaikki tarjolla olevat rahoitusinstrumentit (eli paremmassa etuoikeusasemassa olevat lainat, toissijaiset lainat, riskinjakolainat sekä suorat ja epäsuorat pääomasijoitukset) sisältyvät toimia koskevaan ennusteeseen, mikä osoittaa, että laaja tuotevalikoima vastaa todellista kysyntää kohteena olevien rahoituksen välittäjien koko joukossa ja auttaa optimoimaan EU:n laajuista kattavuutta.

Komissio ja EIR odottavat myös varojen käyttöasteen olevan tyydyttävä. Mikrorahoitusjärjestelyn käyttöön asetetaan kaudella 2010–2013 joka vuosi 25 miljoonaa euroa.

Vuonna 2010 takauksiin sidottiin 10 miljoonaa euroa³² ja rahoitettuihin välineisiin 18 miljoonaa³³. Lisäksi EIP myönsi 24 miljoonaa euroa, minkä ansiosta FCP-rahaston käytettäväksi asetettu kokonaismäärä nousee 42 miljoonaan euroon. Vuonna 2011 komissio satoi takauksiin lähes 5 miljoonaa euroa³⁴ ja rahoitettuihin välineisiin 20 miljoonaa euroa.

Takauksiin odotetaan käytettävän vuonna 2011 vielä 8 miljoonaa euroa, ja ennusteen mukaan rahoitettuihin välineisiin liittyvissä toimissa käytetään ennen vuoden loppua 44 miljoonaa euroa.

Seuraavassa, kesäkuussa 2012 esitettävässä vuosikertomuksessa, joka perustuu EIR:n vuodelta 2011 toimittamiin täytäntöönpanokertomuksiin, arvioidaan yksityiskohtaisemmin rahoituksen saatavuutta yksittäisten alojen ja edunsaajaryhmien osalta sekä rahoituksen maantieteellistä ja alakohtaista jakautumista. Siinä annetaan myös alustavia tietoja Progress-mikrorahoitusjärjestelyn vaikutuksesta ja kestävyydestä.

³² Josta 3 miljoonaa euroa Euroopan parlamentin valmistelutoimesta.

³³ Takausten osalta EIR:n Progress-mikrorahoitusjärjestelyn tilille maksettiin 6 miljoonaa euroa. Rahoitettujen välineiden osalta 15 miljoonaa euroa nostettiin ja 3 miljoonaa euroa siirrettiin.

³⁴ Takauksiin osoitettiin yhteensä 4 750 000 euroa, ja tukitoimiin osoitettiin 250 000 euroa.